



# Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin İlkokula Uyumlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

## Opinions of Primary School Teachers' on Primary School Adaptation of Students With and Without Pre-School Education

 <https://doi.org/10.52105/temelegitim.18.3>

Mehmet Çağlayan ERÇAKIR<sup>1</sup>

 <https://orcid.org/0000-0001-8566-0021>

İbrahim Halil YURDAKAL<sup>2</sup>

 <https://orcid.org/0000-0002-6333-5911>

Geliş Tarihi/Received: 03/01/2023 Kabul Tarihi/Accepted: 31/03/2023 Yayın Tarihi/Published: 15/04/2023

### Özet:

Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor anlamda hazırbulunmuşlukları onların ilkökula uyum sürecini kolaylaştırmaktadır. Onların önkoşul bilgi ve becerileri kazanmalarında, yani okula hazır olmalarında ise okul öncesi eğitim kurumları ciddi bir rol üstlenmektedir. Ülkemizde okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Yani çocukların okul öncesi eğitim alıp almaması ailelerin tercihine bağlıdır. Ailelerin okul öncesi eğitimi tercih etmeme nedenlerini; okul öncesi eğitimin ekonomik boyutu, okul öncesi eğitimi gereksiz bulma, okul öncesi eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmama vb. şeklinde sıralayabiliriz. İlkokul 1.sınıfta öğrencilerden sınıfa girme, sınıfını bulma, topluluk içinde uygun davranışlar gösterme, kişisel ihtiyaçlarını öğretmeninden yardım almadan giderme, ince motor kaslarını kullanabilme vb. konularda yeterli beceriyi göstermeleri beklenir. Okul öncesi eğitim alan öğrenciler önceden bu alanlarda gerekli eğitim öğretilmiş oldukları için 1.sınıfa daha çabuk uyum sağlamaları beklenir. Bu bağlamda öğretmenler bu süreci diğer öğrencilerin uyum sağlaması için harcayabilir. Ülkemizde her eğitim öğretim yılının başında ilkökula 1.sınıf öğrencileri için bir haftalık okula uyum programı uygulanmaktadır. Bu program ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin ilkökula uyum sorunlarının giderilmesi hedeflenmektedir. Bu araştırmada öğretmenlerin okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin birinci sınıfa uyum durumlarına ilişkin görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırma nitel desen üzerine yapılandırılmış olup araştırmanın verileri açık uçlu soru formu ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında 42 sınıf öğretmeni örnekleme dâhil edilmiş olup sadece birinci sınıf öğretmenleri ile görüşülmüştür. Bu bağlamda örneklem seçilirken ölçüt örneklem yöntemi temel alınmıştır. Toplanan veriler alıntılar şeklinde sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına bakıldığında; Öğretmenlerin genel görüşüne göre, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin 1. sınıfta daha fazla derse katılım isteği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesinde sınıf kurallarını ve ders dinleme becerilerini edindikleri için derse katılım sürecinde daha istekli oldukları belirtilmiştir. Okul Öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin okuma becerilerindeki farklılıklar ile ilgili öğretmen görüşlerinin sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde genel kanı, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin sesleri tanıma ve ayırt etme becerilerini kazanarak gelmeleri onların okuma becerilerini diğer öğrencilere göre daha çabuk kazandırdıkları yönündedir. Okul Öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin yazma becerilerindeki farklılıklar ile ilgili öğretmen görüşlerinin sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde yazma becerilerinin de okuma becerilerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim alan öğrencilerde daha hızlı kazanıldığı yönündedir.

**Anahtar Kelimeler:** Okula Uyum, İlkokul, Okul Öncesi Eğitim, 1.Sınıf.

### Abstract:

Cognitive, affective and psychomotor readiness is an important point that should be emphasized in terms of the adaptation period of students to primary school. Since pre-school education is not compulsory in our country, families may not send their children to pre-school education if they wish. Opinions of families who prefer this situation; The economic dimension of pre-school education, the fact that they find preschool education unnecessary, they do not have enough information about pre-school education and so on. Can be listed as. In the first grade of primary school, students are required to queue up, find their class, show appropriate behaviors in the community, meet their personal needs without the help of their teacher, use their fine motor muscles, etc. They are expected to show sufficient skills in the subjects. Students who receive pre-school education are expected to adapt to the first grade more quickly because they have received the necessary education in these areas beforehand. In this context, teachers can spend this process on other students to adapt. In our country, at the beginning of each academic year, a one-week school adjustment program is implemented for primary school 1st grade students. With this program, it is aimed to eliminate the problems of adaptation to primary school of students who do not receive pre-school education. In this study, it was aimed to

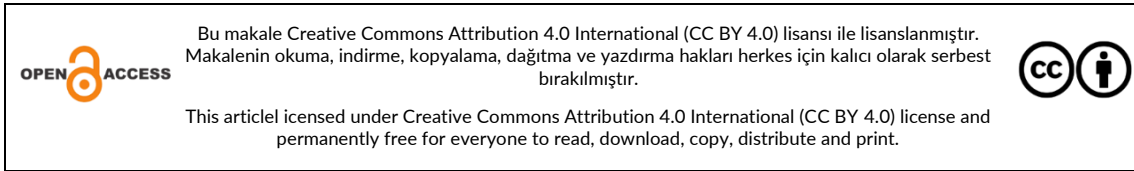
<sup>1</sup> caglayanuniv@gmail.com, MEB, Antalya, Türkiye.

<sup>2</sup> Doç. Dr., iyurdakal@pau.edu.tr, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ABD, Denizli, Türkiye.

determine the views of teachers on the first grade adjustment status of students who received and did not receive pre-school education. In this context, the research was structured on a qualitative design and the data of the research were collected with an open-ended question form. Within the scope of the research, 42 classroom teachers were included in the sample and only first grade teachers were interviewed. In this context, the criterion sampling method was taken as a basis while choosing the sample. The collected data are presented in the form of quotations. Looking at the results of the research; According to the general opinion of the teachers, it was concluded that the students who received pre-school education had a desire to attend more classes in the first grade. It has been stated that they are more willing to participate in the lesson because they have acquired the classroom rules and listening skills in pre-school. When the findings of the teachers' opinions about the differences in the reading skills of the students who received and did not receive pre-school education are examined, the general opinion is that the students who receive pre-school education acquire the skills of recognizing and distinguishing sounds, and they acquire their reading skills more quickly than other students. When the findings that emerged as a result of the teachers' opinions about the differences in the writing skills of the students who received and did not receive pre-school education were examined, it was seen that the writing skills were acquired faster in the students who received pre-school education, as in the reading skills.

**Keywords:** Adaptation to School, Primary School, Pre-School Education, 1<sup>st</sup> Grade.

**Önerilen Atıf Bilgisi/To Cite This Article:** Erçakır, M. Ç. ve Yurdakal, İ. (2023). Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokula uyumlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, *Temel Eğitim Dergisi*, 18, 30-40.



## 1. Giriş

İnsan doğduğu andan itibaren kendini bir eğitim serüveninde bulur çünkü öğrenme eğitimle başlar. Bir bebek isteklerini anlatabilmek için ağlamayı, mimik ve jestleri öğrenir, anne babasının desteğiyle yürümeyi ve konuşmayı öğrenir. Anne babalar çocuklarının yeterli bir birey olabilmesi için bütün bilgi birikimlerini ve deneyimlerini çocuklarına aktarmaya, sağlıklı birer birey olabilmeleri için ellerinden gelen en iyi eğitimi vermeye ve aldirmaya çabalarlar. Bu şekilde eğitimin ilk temeli doğumla ve çocukluk çağıyla başlar ve yaşam boyu devam eder (Tangüner, 2017). Eğitim, bireylerin davranışlarında kendi deneyimleri ile istedik değişim oluşturma sürecidir (Ertürk, 1972). Yüzyıllar boyunca en büyük amaç insanda istedik yönde davranış oluşturma, yani eğitmek olmuştur. Günümüzde teknolojinin de hayatımıza girmesi ile bu durum daha da karmaşık bir hal almaktadır. Yine de eğitimin önemi, özellikle ülkemizde yeterince anlaşılamamıştır. Oysa insanın davranışları ideal veya istenilen yönde gelişmezse, istenilen toplumsal yaşama ulaşmak söz konusu olamaz. İnsan en basit ilişkilerden en karmaşık durumlara kadar birbiri ile iç içe olabilir (Emin,2019). Devlet yönetimi, fabrikalar kurup işletme, doğayı işleme ve ondan ürün alma, aile kurma, topluma hizmet sağlama, ortaya çıkan sorunları çözme gibi davranışları gösterecek olan insandır. Bu nedenle insan tutarlı davranışlar edinecek ve problem çözecek şekilde eğitilmelidir. Bu da eğitimle mümkündür (Sönmez, 2001). Eğitimin amacı, bilgili ve kültür seviyesi yüksek, sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Eğitimdeki tüm yenilik ve gelişmeler toplumun her kesimini ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Bu nedenle eğitim tüm yeniliklere ve gelişmelere diğer alanlardan önce uyum sağlamak zorundadır. İnsanların nitelikli bir eğitim almaları ve kazandıkları bilgi, beceri ile toplumsal gelişmeye yapabilecekleri katkı ülke refahı ve mutluluğunu doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik gelişme ve verimliliğin artmasında en önemli itici güç toplumun eğitim kalitesi ve seviyesidir (Çakmak, 2008). Eğitim-öğretim faaliyetleri öğretim programları ile yürütülmektedir. Bu kapsamda tüm kademelerde dersler bazında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programları hazırlanmaktadır. Bu programlara göre eğitimciler her eğitim öğretim yılı başında yıllık planlarını ve ders planlarını hazırlayıp eğitim öğretim planlamasını yapmaktadır.

Eğitim programları, başta çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olmak üzere, bulunduğu çevrenin özelliklerine, çocuğun ve toplumun ihtiyaçlarına göre çeşitlenip şekillenmektedir (Özdoğru, 2020). Türk Milli Eğitim Sisteminin genel hedeflerine ulaşmak belli bir eğitim programı sayesinde gerçekleştirilebileceğine göre; eğitim programlarında belirlenen hedef davranışlar, bunların hangi eğitim durumları yolu ile kazandırılacağı ve sonuçta nasıl bir değerlendirilmenin yapılacağı da büyük önem taşımaktadır. Bu kurumlardan çocuğun beklenen düzeyde yararlanabilmesi ve öğretmenin etkili bir

eğitim süreci sunabilmesi ancak eğitim programının çok iyi bilinmesi ve uygulanması ile mümkün olabilecektir (Kandır, 1999).

Ülkemizde bir birey eğitim öğretim hayatına okul öncesi eğitimle başlar. Bu süreç daha sonra 4 yıl ilkökul eğitimi, 4 yıl ortaokul eğitimi, 4 yıl ortaöğretim şeklinde devam eder. Bireyler daha sonra Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı'nda (YKS) başarılı olurlarsa meslek edinmek amacıyla üniversite eğitimine devam ederler. Bu eğitimin süresi bireylerin yerleşmeye hak kazandığı üniversitelerin ve fakültelerin ilgili eğitim programlarına göre değişiklik göstermektedir.

İnsanların hayatındaki en önemli dönüm noktalarından birisi de ilkokula başladığımız 1.sınıftır. Çünkü hayatımızın her anını, kariyerimizi, diğer insanlarla ilişkilerimizi etkileyecek olan okuma yazma becerisi, okuduğunu anlama becerisi, toplumsal uyum becerileri vb. becerileri 1.sınıfta edinilmeye başlanır. Bizim için bu kadar önemli olan ilkökul 1.sınıfa başlarken bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler açısından hazır olmak oldukça önemlidir. Çünkü bu becerilerde yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmak çocukların 1.sınıfa daha çabuk uyum sağlamasını kolaylaştırır.

### Okula Uyum Eğitimi

Spencer'a göre okula uyum; öğrencinin sahip olduğu özelliklerle, okul kültürünün ya da öğrenme ortamlarının özelliklerinin, kalıcı öğrenme için uyumlu bir şekilde birbirine bağlanmasıdır (Spencer, 1999, s. 48). Okula uyum; okulun norm ve kurallarının gereklilikleriyle çocuğun özelliklerinin bir araya gelerek öğrenme için uyumlu bir davranış dizini oluşturulmasıdır. Bazı çocuklar okula kolayca uyum sağlarken bazı çocuklar bu uyum döneminde zorluk yaşarlar. Okula uyum sağlayan çocukların akademik başarıları daha yüksek, aktif, etkinlik ve çalışmalara katılımı yüksektir. Okula uyum sağlayan çocukların sosyal etkileşimlerinin daha iyi olduğu, sosyal becerileri sıklıkla kullandıkları ve akranları tarafından sevildikleri, kabul edildikleri görülmektedir (Gülay, 2011). Bu öğrenciler liderlik özelliklerini de daha erken geliştirirler. Bu sayede toplumsal uyumlarını daha kolay ve hızlı gerçekleştirirler. Okula uyumda zorluk yaşayan öğrencilerin çoğunluğu ise her alanda gelişimleri geriden geldiği için topluma uyum sağlamaları daha geç olmaktadır. Bu öğrenciler sahip oldukları potansiyele geç ulaşırlar.

Okula başlayan çocukların duyuşsal, zihinsel ve bedensel açıdan hazır olması gerekir. Alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde okulöncesi eğitimi alan çocukların ilkokula daha kolay uyum sağladığı görülmektedir (Yoleri ve Tanış, 2014). Okul öncesi eğitim alan öğrenciler sınıfını bulma, okul ve sınıf kurallarına uyma, sırasında uygun şekilde oturup derse etkili bir şekilde katılma, kişisel bakım ihtiyaçlarını giderme vb. duyuşsal ve psikomotor becerileri okul öncesi eğitimde kazanarak gelirler. Bu öğrencilerin çok olduğu sınıflarda öğretmenlerin sınıf yönetimini daha kolay yürüttüğü görülür. Akademik eğitimleri daha verimli geçirirler.

Çocuğun gelecekteki kariyer yapılışını büyük ölçüde etkileyen öğrenim süreçlerinin ilk döneminde yaşadıkları deneyimler eğitim yaşamı için büyük önem taşır. Çocuk girdiği ortamdan sosyal ve akademik olarak yarar sağlamalıdır. Bu sağlıklı bir okula uyum olarak tanımlanabilir (Kaya ve Akgün, 2016). Bilişsel becerilerin yanında duyuşsal ve psikomotor becerilerde okula uyum içerisinde ele alınmalıdır. Çocuğun ailesi, akranları ve yaşam çevresi de dinamik olarak ele alınmalıdır (Kaya ve Akgün, 2016). Bu bağlamda okul yönetimi, öğretmenler ve veliler birlikte organize olup, çocukların okula daha hızlı ve doğru bir şekilde uyum sağlamaları için çeşitli etkinlikler düzenleyebilir. Tanışma pikniği, öğretmen-aile buluşmaları, ev ziyaretleri, okul içi tanışma oyunlarına velilerin katılımı gibi faaliyetlerle özellikle okul öncesi eğitim almamış öğrencilerin okula uyum sürecini daha sağlıklı atlatmaları sağlanabilir.

### Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; doğumla başlayan ve 36 aydan itibaren bir eğitim programına göre planlı olarak eğitim kurumlarında sürdürülen, çocukların gelişim düzeyleri, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak yeteneklerini keşfetmelerinin sağlandığı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, özgüvenlerinin artırıldığı, öğretmen ve ailelerinin etkin olduğu eğitimidir. Öğrenme hızı bu dönemde çok yüksektir. Bu dönemde bilişsel ve duyuşsal olarak benzer gelişim özellikleri gösterilse de bireysel farklılıklar göz ardı edilmemelidir (Yalman, 2007). Bu dönemde öğrencilerin bilgi, beceri ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak, onların topluma uyum sağlamalarına yardımcı olacak bir eğitim süreci planlanmalıdır. Bu dönemdeki çocukların merak duygusu oldukça fazla olduğu için bu duygunun doğru şekilde tatmin edilmesi ve merak duygusunu kaybetmeyecekleri şekilde eğitim almaları yararlı olacaktır.

Okul Öncesi Eğitimin Amacı; Çocuğun doğumdan zorunlu eğitim çağına kadar geçirdiği yaşantılar büyük öneme sahiptir. Bu döneme erken çocukluk dönemi denir ve gelişimin en hızlı olduğu dönemdir. Erken çocukluk döneminde; genel olarak zekâ, sosyal ilişkiler, davranış, fiziksel beceriler gibi özellikler şekillenir (Büyükekiz, 2009). Tüm bu gelişimleri etkileyen iki faktör vardır. Bunlardan birincisi çocuğun büyüdüğü ortam, çevre; ikincisi ise bu dönemde aldığı eğitimidir. Erken çocukluk eğitiminin amacı; çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda gelişimlerine destek olmaktır (AÇEV, 2016). Çocuğun davranışlarının şekillendiği bu dönemde doğru eğitim alması, hayatının sonraki döneminde alacağı eğitimleri de etkiler. Topluma uyum sağlaması, doğru tercihler yapması, toplumsal hayata faydacı birey olmasının temeli okul öncesi eğitim ile atılır.

Okul öncesi eğitiminin temel amacı; Çocuğunun ilköğretime başlamadan önce, bütün gelişimsel özelliklerinin bir bütün olarak gelişmesi için uygun bir eğitimin verilmesi olmaktadır (Özen, 2008). Ailenin sosyal ve kültürel durumu yeterli olsa bile tek başına çocuğun bu ihtiyaçlarını karşılayamayabilir. Aileni gösterdiği ilgi, çocuğun temel gereksinimlerini tamamen karşılayamaz. Çok hızlı bir gelişim dönemi olan erken çocukluk döneminde okul öncesi eğitim. Yaşlarına ve düzeylerine uygun beceri ve deneyimler kazandırarak çocukların gelişimine yardımcı olur (Özen, 2008). Bu nedenle doğru ellerde yoğurulan hamur misali, öğrenciler hem bireysel hem de toplumsal amaç ve çıkarlar doğrultusunda şekillenmelidirler. Sadece aile ya da sadece eğitim kurumları tek başına bu süreci yürütemeyebilir. Birbirini tamamlayıcı ve hataları düzeltici bir iş birliği ile çocuklar hayata hazırlanmalıdır. Bu sayede hem çocukların okul kültürüne uyumları kolaylaşır hem de aile ve okul arasında güçlü bir bağ oluşur.

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu eğitim çağına gelmemiş 36–72 ay grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları fiziki kapasitesi uygun örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde ana sınıfları olarak açılmaktadır. Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını sağlamaktır (Baran, Yılmaz ve Yıldırım, 2007). Okulöncesi eğitim programlarında yer alan okuma yazmaya hazırlık çalışmaları; çocuklara ilkokula başlamadan önce okuma-yazma becerilerinin gelişimini destekleme fırsatı sunmakta ve okulöncesi eğitim programının bir parçası olup, pek çok etkinliği de kapsamaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1983). Okulöncesi dönem içindeki çocuğun gelişimi bir bütün olarak ele alınır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çocukların kavram gelişimi objelerin, olayların neden-sonuç ilişkilerinin bağlantılarını kurmalarını sağlayıcı, yönergelerin ışığında kalem kullanarak, kâğıt üzerine yapılan boyama, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme, çizme çalışmalarıdır (Parlakaylı ve Yıldızbaş, 2004). Bu çalışmalar okuma yazmaya hazırlık çalışmaları olarak planlanır ve tüm çocukların katılımı sağlanır. Ayrıca, diğer dersler ve etkinliklerle ve derse hazırlık ve sınıf üzeni gibi günlük rutin faaliyetlerde de uygulanabilir. Okuma, yazma eğitimine hazırlık erken çocuklukta elde edilen bir dizi becerinin sonucudur. Bu beceriler yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneği ile oluşmaz. Bu gelişim anlayış, alışkanlık, tavır ve yetenek gibi becerileri de içine almaktadır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları; çizgiler çizme, resim yapma ve küçük kas geliştirme etkinliklerinden oluşmalı ve daha fazlası verilmemelidir (Parlakaylı ve Yıldızbaş, 2004).

### Okul Öncesi Eğitim ile İlkokul Eğitimi Arasındaki İlişki

Eğitim öğretim sürecinin en önemli unsurlarından biri olan okul, bir kurum olarak çıktığından bu yana anne ve babalar çocuklarının gelişimi ve başarısı ile ciddi anlamda ilgilenmektedirler. Bilgiye ulaşmanın daha kolay olduğu bu dönem toplumunda okul önemli bir yere sahiptir. Sınırsız ve sayısız bilginin olduğu bu dönemde, bu bilgilerin değerlendirilmesi, toplum için en geçerli ve doğru olanların ayıklanması işi de okul aracılığı ile yapılmaktadır. Sınırsız bilginin olduğu bu okyanusta anne ve babalar çocuklarının en iyi eğitimi almaları ve başarılı olmaları için çeşitli yollar aramaktadır. İlk düzenli eğitim ve öğretim aşaması olan ilköğretim; kişinin gelecek yaşantısını ve kariyerini şekillendirmesinde son derece önemlidir. Araştırmacılara göre ilköğretimde alınan eğitimin daha sonraki eğitim kademelerindeki alınan eğitimi etkilediğini ve çocukların bu eğitim kademelerinde mutlu ve başarılı olmaları ya da tam tersi olmaları durumunun okul öncesi dönemdeki yaşantılarına bağlı olarak şekillendiği belirtilmektedir (Kılıç, 2008). İlkokula başlama çocuğun hayatındaki en ciddi ilk değişimdir. Çocuk bu döneme kadar güvenli alanı olan aile ortamından, hiç bilmediği bir ortama adım atmaktadır. Evde daha özgür olan çocuk, okulda daha fazla kuralla tanışır ve toplu olarak hareket etmesi gerektiğini öğrenir. Ayrıca topluluk içinde göstermesi gereken uygun davranışları öğrenir. Bu yeni ortamın kuralları, farklı özelliklere sahip öğretmen ve öğrenciler, başarması gereken görevler ve kazanması gereken beceriler bulunmaktadır. Çocuğun bu yeni ortama uyum sağlaması ve başarı göstermesi beklenmektedir. Çocukların geçmişteki sosyal ve duygusal deneyimleri ile okul öncesi deneyimleri ilkokulda başarılı olmalarını veya olmamalarını etkilemektedir

(Yolcu ve Tanış, 2014). Okul öncesinde birçok deneyim kazanan çocuk için her şey merak unsurudur ve bu merakını oyun yoluyla giderir. Oyun yoluyla yeni bilgiler kazanırlar, çevrelerini keşfederler. Bu merak ve keşfetme isteği çocuğun okuma yazma becerileri ile ilgili yaşantılar elde etmesini de sağlar. Okuma-yazma becerilerinin gelişiminde çocuğun, ilgi ve ihtiyaçları, duygusal yapısı, sosyal çevresi, zekâ düzeyi, eğitim ortamı, anne baba eğitim düzeyi, gibi faktörler oldukça etkili olmaktadır. Bu faktörlere göre her çocuğun kazandığı deneyimler farklılık gösterir. Dünya genelinde okul öncesi eğitimin temel amacı ilkokula hazırlık yapmaktır. Okul öncesi dönemde çocuğun kazandığı her türlü bilgi, deneyim ve beceri onun ilkokuldaki başarısı ve uyumu için temeldir. Bu dönemde çocuğun ev ve okul ortamında edindiği deneyimler onun gelecekteki ilgilerinin de temelini oluşturur. Bundan dolayı çocuğa ne kadar zengin çevresel koşullar hazırlarsak, çocuğun kendini tanıma olasılığı artar, sahip olduğu ve gelişmeye açık becerileri hem kendisine hem de ailesi ve öğretmenlerine eğitiminin ne yönde şekilleneceği hakkında ipuçları verir. Birbirinden kopuk olan bir okul öncesi eğitimi ve ilkokul eğitiminde başarı sağlanması zor olabilmektedir. Bundan dolayı birçok ülkede okul öncesi eğitim kurumlarıyla ilkokul eğitim kurumları iş birliği ve dayanışma içerisindedir. İki kurumda birbirinin programını anlamaya ve uyum içinde çalışmaya özen gösterir (Aşıcı, 2013'ten aktaran Tangüner, 2017).

Bu kadar önemli olan okul öncesi eğitimin zorunlu eğitime tabi olmaması üzerinde durulması gereken bir konudur. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın hayatlarındaki en önemli noktalardan birisi olan ilkokul eğitimine hazır olmamaları, sağlıklı bir başlangıç yapmalarına engeldir. Çünkü bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmayan çocukların ilkokula uyum süresi uzamaktadır. Okul öncesi eğitim alan çocuklar bu süreci birkaç hafta gibi kısa sürede atlatırken, diğer çocuklar için bu süre 1-2 ay gibi süreleri bulmaktadır. Yukarıda belirtilen okul öncesi eğitimin amaçları ve faydalarına bakacak olursak, okul öncesi eğitim alan çocuklar, okuma ve yazmayı daha çabuk öğrenme gibi bilişsel alan, okula gelmeye istekli olma, arkadaşları ile etkili iletişim kurma, okuma ve yazma öğrenmeye istekli olma gibi duyuşsal alan, kalem tutma, defter ve kitabını doğru tutma, sırasında doğru bedensel duruşla oturma gibi psikomotor alan becerilerini okulun ilk haftasında göstermeye başlarlar. Diğer öğrenciler için bu süreç uzadığı için akademik olarak sahip olacakları kazanımları edinme süreleri uzar. Bunun sonucunda öğretmen açısından sınıf yönetimi zorluğu gibi bir durum ortaya çıkar. Bir grup öğrenci uyumu çabuk atlattığı için eğitim programında hızlı ilerlerken, diğer grup ise uyum sorunları nedeniyle programda yavaş ilerler. Bu durum öğretmenin bu gruplar arasında dengeyi sağlamak için ayrıca çaba ve enerji harcamasına neden olur. Öğretmenler bu sorunlarla uğraştığı için mesleki isteklendirmelerinde düşüş, sosyal ve toplumsal ilişkilerinde zayıflama görülmektedir. Oysaki sınıftaki her öğrenci okul öncesi eğitimi almış olsa tüm sınıf aynı anda etkili bir şekilde eğitim programında ilerler. Bu sayede öğretmenin de enerjisini dengeli bir şekilde sarf etmesi sağlanmış olur. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması bu nedenlerden ötürü hayati öneme sahiptir.

2023 yılı Cumhurbaşkanlığı yıllık programına okul öncesi eğitimin 5 yaştan itibaren zorunlu eğitim kapsamına alınması tedbiri eklenmiştir. Erken çocukluk eğitiminde 5 yaş zorunlu eğitim kapsamına alınacak, esnek zamanlı ve alternatif erken çocukluk eğitimi modelleri oluşturulacak; bu amaçla ihtiyaç duyulan ilave derslikler yapılacaktır. (Resmî Gazete, 2022).

Okula uyum süreci her sene başı okulun açılma tarihinden önceki haftanın pazartesi gününden başlayarak cuma gününe kadar 5 günlük sürede MEB tarafından hazırlanan program temel alınarak yapılmaktadır. Programa (MEB, 2013) ilişkin kazanımlar şu şekildedir:

1. Birinci Sınıf Sonunda Öğrencilerinizin Edineceği Kazanımlar
2. İlkokul Birinci Sınıf Eğitiminin Önemi
  - 2.1. Birinci Sınıf Öğrencileri İçin Dijital Kaynak Önerileri
  - 2.2. İlkokul Birinci Sınıf Öğrencisine Uygun Öğretim Yöntem ve Tekniklerin Gözden Geçirilmesi
3. Okulun-Sınıfın Tanıtılması-Ders Saatinin Açıklanması
4. Öğretmenin Kendisini Tanıtması
5. Uygulanan Eğitim Programı
6. Uyum Haftası ve Aile
7. Okula Uyum Süreci/Uyum Haftasının Amacı
8. Uyum Sürecinde Öğretmenlerden Beklentiler

- 8.1. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına Sahip Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerden Beklentiler
- 8.2. Taşımali Eğitim Veren Okullarda Görevli Öğretmenlerden Beklentiler
- 8.3. Yatılı Bölge Okullarında Görevli Öğretmenlerden Beklentiler
9. Uyum Sürecinde Okul Yönetiminden Beklentiler
10. Uyum Haftası Uygulama Çizelgesi
11. Uyum Sürecinde Kaçınılması Gereken Davranışlar
12. Uyum Haftası Etkinlik Örnekleri

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin okula uyum sağlama sürecinin öğretmenler açısından değerlendirilmesidir. Bu kapsamda şu alt problemler oluşturulmuştur:

- 1- Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin ilkokul 1.sınıfta derslere katılımları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- 2- Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin okuma becerileri ile ilgili farklılıkları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- 3- Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin yazma becerileri ile ilgili farklılıkları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- 4- Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin ilkokulda okul kültürüne uyum sağlama süreci hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

## 2. Yöntem

İlkokul öğretmenlerinin okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokula uyum süreçleri hakkında görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni kullanılmıştır. Creswell (2007)'e göre durum çalışması; araştırmacının belirli bir zaman diliminde bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları ile derinlemesine incelediği, durumların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmada örneklem seçiminde ölçüt örnekleme modeli kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Baltacı, 2018, s. 254). Bu kapsamda okul öncesi eğitime ilişkin görüşler alınacağı için bu kitleyi en yakından tanıyan birinci sınıf okutan sınıf öğretmenleri örnekleme dâhil edilmiştir. Örneklem MEB'e bağlı okullarda görev yapan ve birinci sınıf okutan 42 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu soru formu (yarı yapılandırılmış) ile toplanmıştır. Veri toplama aracı hazırlanırken öncelikle alan yazından benzer çalışmalar incelenmiş ve 5 soruluk taslak bir soru formu geliştirilmiştir. Oluşturulan soru formu bir dil uzmanına bir de alan uzmanına gönderilerek uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri sonrası bir soru silinmiş ve dört soru ile veriler toplanmıştır. Diğer nitel araştırma desenlerinde olduğu gibi durum çalışmalarında da veri toplama sürecinde araştırmacının rolü çok önemlidir; çünkü veri toplama süreci standart değildir. İyi bir araştırmacı; iyi sorular sormalı ve cevapları yorumlayabilmeli, kendi ideoloji ve fikirlerine kapılmamalı, yeni karşılaştığı durumları bir tehdit olarak değil de bir fırsat olarak görebilecek kadar esnek olmalıdır (Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 423). Bu kapsamda veriler bizzat MEB'de öğretmenlik yapan çalışmanın birinci yazarı tarafından toplanmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle katılımcılara araştırmanın amacı aktarılmış daha sonra ise gönüllülük esasına dayanarak veriler toplanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler alıntılar şeklinde sunulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizine tabii tutulmamış olup katılımcı görüşleri doğrudan aktarılmıştır. Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, T.C. Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği kurulunun 17.02.2023 tarihli E-93803232-622.02-332545 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

## 3. Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi "Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin ilkokul 1. sınıfta derslere katılımları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?" şeklinde olup bu konuda 42 öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

*Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin hazırlanmış olmaları daha iyi olduğu için okul ve 1. sınıfa kolayca uyum sağlayabiliyor. Bilişsel ve motor becerileri kazandırmaya daha az vakit harcıyor (3). Kalem tutma, defter*



düzeni, resim yaparken sayfanın tamamını kullanma okul öncesi eğitim alan çocuklarda sorunsuz olurken diğerleri bunları bir, iki ay sonra yeni yeni düzeltebiliyor (6). Eğitim almayanlar daha istekli ve heyecanlı. Eğitim alanlar okul kurallarına çok uymuyor daha çok yaramazlık yapıyor çokbilmişlik yapıyorlar (7). Okul öncesi eğitim alan öğrenciler, eğitim almayan öğrencilere göre daha sosyaller. Öğretmenin söylediklerini daha kolay anlayabilmekte. Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler güzel yazı derslerinde daha güzel ve hızlı yazabilmektedirler (11). Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin hazırbulunuşlukları onları başarılı kılıyor ve onları öne çıkarıyor. Kuralları bilme, uygulama, sosyallik ve iletişim ile ilgili daha başarılılar (12). Kendine güvenleri daha iyi oluyor. Topluluk önünde konuşma konusunda diğer arkadaşlarına göre rahat tavır sergiliyorlar (18). Derslere katılım yönünden daha sosyaller ama başarı yönünden daha zorlar. Nedeninin sınıf öğretmenliği eğitimi almamış anasınıflı öğretmenlerinin harfleri yanlış öğretmesi olarak düşünüyorum, yanlış düzeltmek çok zor oluyor (26). Okul Öncesi eğitim alan öğrenciler sınıfta kurallara uygun hareket etmeyi ve ders dinleme becerilerini edinerek 1. sınıfa geldikleri için dikkatlerini derse daha kolay veriyorlar. Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler sınıf içi kurallara uymada zorlanıyorlar. Bu nedenle derse dikkatlerini vermeleri zor oluyor (35).

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin okuma becerileri ile ilgili farklılıkları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu konuda 42 öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ses farkındalığı kazanarak geldikleri için okuma becerilerini daha erken kazanıyorlar. Diğer öğrenciler sesleri hissetme, tanıma ve ayırt etme sürecini daha uzun sürede geçtiği için heceleri, hecelerden kelimeleri oluşturma ve okuma süreci de uzuyor. Bu da onların daha geç okuma ve okuduğunu anlama becerisi kazanmalarına neden oluyor (1). Okul öncesi eğitim almayan öğrenci, alanlara göre biraz daha geriden geliyor. Öğrenci zamanla arayı kapatsa da başlangıçtaki bu durum öğrencide öz güven eksikliğine sebep olabiliyor (9). Okul öncesi eğitim alan öğrencilerde okul kültürüne uyum aşaması tamamlandığı için ve temel bazı becerileri kazandığı için derslere daha hızlı adapte olur. Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler okul kuralları ve sınıf kuralları, arkadaşları ve öğretmenleri ile sosyal ilişkiler gibi uyum süreciyle uğraştığı için okuma becerilerinde geri kalabiliyor. Bireysel farklılıklar bakımından zeki olan okul öncesi eğitim almamış öğrenciler okuma becerilerinde geri kalmasa da öğrenme stresi yaşayabiliyorlar (15). Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler verilen sesleri daha kolay kavramakta, heceleri birleştirme de daha hızlı, cümleleri daha düzgün ve hızlı okumaktadırlar (17). Okul öncesi eğitimde ses ve harf çalışmalarına yer verildiği için 1. Sınıfta bu ön eğitimi alan çocuklar daha hızlı ilerleme kat ediyorlar (18). Okuma yazmayı okul öncesinde öğrenmeye başlayan öğrencilerde ilkökula başlayınca harflerin yazılışı ve okumayla ilgili sorunlar görülebiliyor (22). Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler daha hazır geldiklerinden okuma becerileri iyi oluyor. Ayrıca okuduğu anlamaya daha kısa sürede geçiyor (26). Kesinlikle okumaya daha çabuk geçiyorlar kitap sevgisi kazanmış oluyorlar (40).

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin yazma becerileri ile ilgili farklılıkları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu konuda 42 öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Okul öncesinde yaptıkları çalışmalar sayesinde küçük kas becerileri gelişiyor bu da yazma becerilerine olumlu katkı sağlıyor (2). Kesinlikle çok far var. En azından kalem tutma eğitimi ile uğraşmıyor sınıf öğretmeni. Kurallı ve kuralısız çizgileri kavratmaya daha çok zaman ayırabiliyor (4). Kesinlikle en büyük fark burada belli oluyor okul öncesi eğitim alan öğrenciler çok daha rahat yazı yazarken okul öncesi eğitim almayan öğrencilerde büyük bir fark oluyor parmak kasların zayıflığı sebebiyle çok daha yavaş yaparken çok daha çabuk yorulabiliyorlar (5). Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler, daha hızlı yazabilmekte ve yazılanı daha hızlı okuyabilmektedir. Kalem tutmaları daha düzgündür (9). Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin yazıları daha güzel ve düzenlidir. Çünkü kalem tutma becerileri daha önce gelişmiştir (11). Okul öncesi eğitimde kalem tutmayı yanlış öğrenmişse ve rakamların yazılış yönlerini yanlış yazmaya alışmışsa doğrusunu öğretmede ilkökul öğretmeni zorlanıyor. Bu durum da yazma becerisinin öğretiminde zaman kaybına neden oluyor (17). Okul öncesi eğitimde ince kas becerilerine yönelik çalışmalar öğrencilerin 1. sınıfta düzgün kalem tutma ve defter kullanma becerisini geliştiriyor. Diğer öğrencilerin kalem tutma becerisi gibi ince kas becerilerini kazanması zaman aldığı için yazmada zorlanıyorlar (23). Okul öncesinde yazı eğitimi verilmemeli. Yazım kurallarında zorlanıyorlar. Çünkü bazı öğrenciler okul öncesinden harflerin yazılışı gibi becerileri hatalı olarak öğrenerek geliyorlar. Çünkü okul öncesi öğretmenleri eğitim fakültelerinde okuma yazma öğretimi dersi almadıkları için harflerin yazımını yanlış öğretebiliyor. Bu durumu 1. sınıf öğretmenin düzeltmesi zor oluyor (28).

Araştırmanın dördüncü alt problemi Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin ilkökulda okul kültürüne uyum sağlama süreci hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu konuda 42 öğretmen görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

*Okul öncesi eğitim alan öğrencide okul kültürü yerleşmiş oluyor. Almayan çocuklar evdeki tek çocuk pozisyonunu devam ettirmek istiyor. Okul düzenine alışana kadar bocalama geçiriyorlar (5). Okul kültürüne uyum öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Okul öncesi eğitim alan öğrenci de olsa 1. sınıfta sınıf ortamı farklı olduğu için okul kültürüne uyumda sorunlar yaşayabiliyor. Okul öncesinde edindiği fakat 1. sınıfta devam etmeyecek olan alışkanlıklarını devam ettirmek isteyebiliyor (6). Okul öncesi eğitim alan öğrenciler okul kültürünü bildiği için uyum sorunları olmazken diğerleri birkaç ay zorluk çıkarıyor (7). Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler ortak hareket etme ve okul kültürü ve uyum sağlamada daha becerikli oluyor (15). Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler, diğer öğrencilere göre daha sosyaldir. Okul kurallarını okul öncesinde öğrendiği için ilkokula daha çabuk uyum sağlamakta ve kurallar a daha fazla uymaktadır (17). Okul kültürüne uyumda okul öncesine giden öğrenciler sıkıntı yaşamazlar da sınıf ortamında ilkokulu okul öncesi gibi düşündüklerinden sınıf düzenine alışmakta zorlanıyorlar (21). Okul öncesi eğitimde sınıf kurallarını önceden edinen çocuklar 1. Sınıfta kurallara uyma konusunda daha başarılı oluyorlar ve arkadaşlarına da bu konuda rehberlik ediyorlar (30). Okul öncesi eğitim alan öğrenciler okul kurallarını öğreniyorlar. Arkadaşları ile iş birliği yapmayı, grup çalışmasını, kişisel ihtiyaçlarını okul ortamında gidermeyi öğreniyorlar. 1. sınıfa zaten okul kültürüne uyum sağlayarak geliyorlar. Bu sayede akademik çalışmalara daha motive oluyorlar. Diğer öğrencilerin okul kültürüne uyum süreci uzadıkça akademik başarıları da olumsuz etkileniyor. Çünkü derslere hazır olamıyorlar. Öğretmen açısından sınıf yönetimi zorlukları ortaya çıkıyor (36). Okula daha çabuk uyum sağlıyorlar ancak okul öncesinde öğretmeni ile kurduğu yakın ilişki ve ilgiyi ilkokul öğretmeninden de bekliyor. Sınıfların kalabalık olmasından dolayı bu mümkün olmayınca hayal kırıklığı yaşıyorlar (42).*

#### 4. Tartışma ve Sonuç

Araştırmada okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sınıf içi derslere katılım düzeyleri, okuma ve yazma becerilerini kazanma süreçleri ile okul kültürüne uyum süreçleri hakkında öğretmen görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin genel görüşüne göre, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin 1. sınıfta daha fazla derse katılım isteği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesinde sınıf kurallarını ve ders dinleme becerilerini edindikleri için derse katılım sürecinde daha istekli oldukları belirtilmiştir. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin daha sosyal ve girişken olmalarının derse katılıma etkisinin olduğu belirtilmiştir. Parlakyıldız'ın (2014) araştırmasında, okulöncesi eğitimi alan çocukların kavram gelişiminin ve eşleştirme, sıralama, gruplama gibi bilişsel becerilerinin, almayan çocuklara oranla daha ileri düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bu durum değerlendirildiğinde bu hazırbulunuşluklara sahip olan öğrencilerin derse katılımlarının daha yüksek olacağı düşünülmektedir. Aşağıda araştırmadan alınan öğretmen görüşleri bu durumu destekler niteliktedir. "Okul Öncesi eğitim alan öğrenciler sınıfta kurallara uygun hareket etmeyi ve ders dinleme becerilerini edinerek 1.sınıfa geldikleri için dikkatlerini derse daha kolay veriyorlar. Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler sınıf içi kurallara uymada zorlanıyorlar. Bu nedenle derse dikkatlerini vermeleri zor oluyor." (35). "Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin hazırbulunuşlukları daha iyi olduğu için okul ve 1. sınıfa kolayca uyum sağlayabiliyor. Bilişsel ve motor becerileri kazandırmaya daha az vakit harcıyor." (3). "Kalem tutma, defter düzeni, resim yaparken sayfanın tamamını kullanma okul öncesi eğitim alan çocuklarda sorunsuz olurken diğerleri bunları bir, iki ay sonra yeni yeni düzeltebiliyor." (6). "Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin hazırbulunuşlukları onları başarılı kılıyor ve onları öne çıkarıyor. Kuralları bilme, uygulama, sosyallik ve iletişim ile ilgili daha başarılılar." (12)

Okul Öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin okuma becerilerindeki farklılıklar ile ilgili öğretmen görüşlerinin sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde genel kanı, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin sesleri tanıma ve ayırt etme becerilerini kazanarak gelmeleri onların okuma becerilerini diğer öğrencilere göre daha çabuk kazandıkları yönündedir. Ayrıca okul ve sınıf kurallarına uyum sürecini çabuk atlattıkları için okuma çalışmalarına daha fazla zaman ayırdıkları görüşü belirtilmiştir. Akçay'ın (2016) çalışmasına göre okulöncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında dil becerileri kazanımlarını elde etme açısından fark olduğu ve bu farkın okulöncesi eğitimi alan öğrenciler lehine olduğu ortaya konmuştur. Ortaya çıkan bu sonuç dil becerileri açısından genel olarak değerlendirildiğinde, okulöncesinde uygulanan eğitim programının öğrencilerin dil becerilerine katkı sağlayarak ilkokula hazırladığı söylenebilir (Parlakyıldız, 2014). Okulöncesi Eğitim Programında (2013) çocukların dil gelişimine yönelik kazanımlar, ilkokul 1. sınıf programında yer alan dil becerileri ile eşleştirildiğinde bu durum açıkça görülmektedir. Okul öncesi dil beceri kazanımları ile ilkokul 1.sınıf dil beceri kazanımlarının örtüşmesi de gösteriyor ki okul öncesi eğitimde bu kazanımlara sahip olarak gelen öğrenciler okuma becerilerinde daha başarılı olmaktadır. Parlakyıldız'ın (2014) çalışmasında yüz yüze görüşmelerden elde edilen verilere göre; araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin tamamına yakını, "okulöncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri çocuklarda el ve göz koordinasyonunu, kalem tutma, küçük kas, eşleştirme, gruplama, sıralama ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ve çocukların dikkat sürelerini uzattığını" belirtmişlerdir. Aşağıda belirtilen öğretmen görüşleri bu durumu destekler niteliktedir.



“Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ses farkındalığı kazanarak geldikleri için okuma becerilerini daha erken kazanıyorlar. Diğer öğrenciler sesleri hissetme, tanıma ve ayırt etme sürecini daha uzun sürede geçtiği için heceleri, hecelerden kelimeleri oluşturma ve okuma süreci de uzuyor. Bu da onların daha geç okuma ve okuduğunu anlama becerisi kazanmalarına neden oluyor.” (1). “Okul öncesi eğitim almayan öğrenci, alanlara göre biraz daha geriden geliyor. Öğrenci zamanla arayı kapatsa da başlangıçtaki bu durum öğrencide öz güven eksikliğine sebep olabiliyor.” (9). “Okul öncesi eğitim alan öğrencilerde okul kültürüne uyum aşaması tamamlandığı için ve temel bazı becerileri kazandığı için derslere daha hızlı uyum sağlar. Okul öncesi eğitim almayan öğrenciler okul kuralları ve sınıf kuralları, arkadaşları ve öğretmenleri ile sosyal ilişkiler gibi uyum süreciyle uğraştığı için okuma becerilerinde geri kalabiliyor. Bireysel farklılıklar bakımından zeki olan okul öncesi eğitim almamış öğrenciler okuma becerilerinde geri kalmasa da öğrenme stresi yaşayabiliyorlar.” (15). “Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler verilen sesleri daha kolay kavramakta, heceleri birleştirme de daha hızlı, cümleleri daha düzgün ve hızlı okumaktadırlar.” (17). “Okul öncesi eğitimde ses ve harf çalışmalarına yer verildiği için 1. Sınıfta bu ön eğitimi alan çocuklar daha hızlı ilerleme kat ediyorlar.” (18). “Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler daha hazır geldiklerinden okuma becerileri iyi oluyor. Ayrıca okuduğu anlamaya daha kısa sürede geçiliyor.” (26)

Okul Öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin yazma becerilerindeki farklılıklar ile ilgili öğretmen görüşlerinin sonucunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde yazma becerilerinin de okuma becerilerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim alan öğrencilerde daha hızlı kazanıldığı yönündedir. “Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler, daha hızlı yazabilmekte ve yazılanı daha hızlı okuyabilmektedir. Kalem tutmaları daha düzgündür.” (9) “Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin yazıları daha güzel ve düzenlidir. Çünkü kalem tutma becerileri daha önce gelişmiştir.” (11) “Okul öncesi eğitimde ince kas becerilerine yönelik çalışmalar öğrencilerin 1.sınıfta düzgün kalem tutma ve defter kullanma becerisini geliştiriyor.” (23) şeklinde alınan öğretmen görüşleri bulunmaktadır. Öğretmenler okul öncesi eğitimde verilen ince kas motor becerilerine yönelik eğitimler, öğrencilerin 1.sınıfta kalem tutma becerisini daha hızlı edinmelerini, bu sayede yazma becerisini daha çabuk kazandıklarını belirten görüşler belirtmişlerdir. Fakat “Okul öncesi eğitimde kalem tutmayı yanlış öğrenmişse ve rakamların yazılış yönlerini yanlış yazmaya alışmışsa doğrusunu öğretmede ilkokul öğretmeni zorlanıyor. Bu durum da yazma becerisinin öğretiminde zaman kaybına neden oluyor.” “Okul öncesinde yazı eğitimi verilmemeli. Yazım kurallarında zorlanıyorlar. Çünkü bazı öğrenciler okul öncesinden harflerin yazılışı gibi becerileri hatalı olarak öğrenerek geliyorlar. Çünkü okul öncesi öğretmenleri eğitim fakültelerinde okuma yazma öğretimi dersi almadıkları için harflerin yazımını yanlış öğretebiliyor. Bu durumu 1.sınıf öğretmenin düzeltmesi zor oluyor.” Şeklinde alınan öğretmen görüşleri de araştırma bulguları içinde yer almaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), Okul Öncesi Öğretmenliği ders kataloğunda yer alan “Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi” dersinin içeriğine bakılırsa burada okul öncesi öğretmenlerinin eğitim fakültelerinde seslerin yazımı ve kullanımı ile ilgili eğitim aldığı görülmektedir. Bu öğretmen görüşlerinde belirtilen hatalı öğrenmelerin öğrenci ve aile kaynaklı olduğu ya da okul öncesi öğretmenin bireysel öğretim hatasından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin ilkokulda okul kültürüne uyum sağlama süreci hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, “Okul öncesi eğitim alan öğrencide okul kültürü yerleşmiş oluyor. Almayan çocuklar evdeki tek çocuk pozisyonunu devam ettirmek istiyor. Okul düzenine alışana kadar bocalama geçiriyorlar.” (5) “Okul öncesi eğitim alan öğrenciler okul kültürünü bildiği için uyum sorunları olmazken diğerleri birkaç ay zorluk çıkarıyor.” (7) “Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler ortak hareket etme ve okul kültürü ve uyum sağlamada daha becerikli oluyor.” (15) “Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler, diğer öğrencilere göre daha sosyaldir. Okul kurallarını okul öncesinde öğrendiği için ilkokula daha çabuk uyum sağlamakta ve kurallara daha fazla uymaktadır.” (17) “Okul öncesi eğitimde sınıf kurallarını önceden edinen çocuklar 1. Sınıfta kurallara uyma konusunda daha başarılı oluyorlar ve arkadaşlarına da bu konuda rehberlik ediyorlar.” (30) “Okul öncesi eğitim alan öğrenciler okul kurallarını öğreniyorlar. Arkadaşları ile iş birliği yapmayı, grup çalışmasını, kişisel ihtiyaçlarını okul ortamında gidermeyi öğreniyorlar. 1. sınıfa zaten okul kültürüne uyum sağlayarak geliyorlar. Bu sayede akademik çalışmalara daha motive oluyorlar. Diğer öğrencilerin okul kültürüne uyum süreci uzadıkça akademik başarıları da olumsuz etkileniyor. Çünkü derslere hazır olamıyorlar. Öğretmen açısından sınıf yönetimi zorlukları ortaya çıkıyor.” (36) şeklinde belirtilen görüşlerin olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimde zaten okul kültürü ve kurallar, sınıf düzeni, kişisel bakımını yapma, akranları ile iş birliği içinde çalışma gibi beceriler kazanıldığı için, 1.sınıfta bu sürecin okul öncesi eğitim alan öğrenciler için kolay geçtiği görüşü hâkimdir. Bu durumunda bu öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etki ettiği görüşü belirtilmiştir. Güzel ve Özyurt (2018) çalışmalarında “Öğretmenlerin görüşleri, okul öncesi eğitim alan çocukların sosyal gelişim açısından okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre daha ileride olduğu ve okul

öncesi eğitim almayanlarla daha fazla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.” sonucuna ulaşmaları da ilkokulda okul kültürüne uyum sürecinde okul öncesi eğitim alan öğrencilerin daha ileride olduğu görüşünü oluşturmaktadır. Tangüner’in (2017) çalışmasına göre okul öncesi eğitim alan çocuk okul öncesi eğitim almayan çocuğa göre okul ortamıyla daha önce tanıştığı için toplumun norm ve kurallarını daha önce öğrendiği için ve sosyal becerileri daha önce kazandığı için zorunlu eğitim döneminde okula uyumları daha hızlı ve yüksek olmaktadır. Söz konusu çalışmalar araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Bununla birlikte “Okul kültürüne uyum öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Okul öncesi eğitim alan öğrenci de olsa 1.sınıfta sınıf ortamı farklı olduğu için okul kültürüne uyumda sorunlar yaşayabiliyor. Okul öncesinde edindiği fakat 1.sınıfta devam etmeyecek olan alışkanlıklarını devam ettirmek isteyebiliyor.” (6) “Okul kültürüne uyumda okul öncesine giden öğrenciler sıkıntı yaşamazlar da sınıf ortamında ilkokulu okul öncesi gibi düşündüklerinden sınıf düzenine alışmakta zorlanıyorlar.” (21) “Okula daha çabuk uyum sağlıyorlar ancak okul öncesinde öğretmeni ile kurduğu yakın ilişki ve ilgiyi ilkokul öğretmeninden de bekliyor. Sınıfların kalabalık olmasından dolayı bu mümkün olmayınca hayal kırıklığı yaşıyorlar.” (42) görüşleri de okul kültürüne uyum süreci ile ilgili bulgularda öğretmen görüşü olarak belirtilmiştir. Literatürde bu görüşleri destekleyici çalışma mevcuttur. Öztürk (2019) çalışmasında katılımcıların görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde okul öncesi eğitimi ortamının düzeni ve kuralların işleyişinden kaynaklı olduğu düşünülen, izinsiz dolaşma, sürekli konuşma, rahat davranışlar sergileme, parmak kaldırmadan konuşma, sınıfa giriş- çıkış kuralına uymama, hep bir ağızdan konuşma istenmeyen davranışları görülmüştür. Bu davranışların okul öncesi eğitimi kurumunun kendine özgü daha serbest ve çocuklar için daha özgür hareket edebilecekleri düşüncesiyle sunulan eğitim ortamından kaynaklandığı sonucu çıkarılabilir. Yine Gangal ve Öztürk’ün (2019) çalışmasına göre okul öncesi eğitim alan çocukların okul ortamına, etkinliklerine ilişkin önceden bilgi sahibi olması, dolayısıyla okul öncesi eğitim alan çocuklarda okul öncesi eğitimi almayan çocuklar üzerinde gösterdikleri baskın rol oynama, arkadaşlarını küçük görme, gereksiz özgüven, şımarıklık istenmeyen davranışları göze çarpmıştır. Bu bilgilere göre okul öncesi eğitim ile ilkokul eğitimi arasında bulunan farklılıkların öğrencilerin ilkokulda okul kültürüne uyumlarına az da olsa olumsuz etkisi olduğu düşünülebilir. Fakat öğretmen görüşlerine ve alan yazında bulunan çalışmalara göre değerlendirecek olursak bu durum çok büyük anlamda olumsuzluk teşkil etmemektedir. Ayrıca bireysel farklılıklar, aile ortamı gibi etkiler de dâhil olunca okul öncesi eğitimin öğrencilerin ilkokulda okul kültürüne uyumlarında gözle görülür katkısı olduğu sonucuna ulaşılır.

Tüm bu bulgular ve alanda yapılan diğer çalışmalara, Millî Eğitim Bakanlığı’nın uyguladığı ilkokul 1.sınıfa uyum haftasının 5 güne sınırlı olmasına, okul öncesi eğitim ve ilkokul eğitiminde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan becerilerinde örtüklük olmasına göre Millî Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) okul öncesi eğitimi zorunlu hale getirmesi önerilebilir. Millî Eğitim Bakanlığının, okul öncesi eğitimin ilkokula öğrencileri nasıl hazırladığı ile ilgili kamu spotları hazırlayabilir. İl Millî Eğitim Müdürlükleri ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin mikro düzeyde, ilkokullarda ve anaokullarında velilere okul öncesi eğitimin önemi hakkında, ilkokula öğrencileri nasıl hazırladığı, ilkokul eğitimi ile okul öncesi eğitimin örtüşen noktaları hakkında bilgilendirici seminerler verebilir.

## 5. Kaynakça

- Akçay, A. (2016). Okul öncesi eğitimi almanın öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine etkisi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 15-28.
- AÇEV (2016), *Her Çocuğa Eşit Fırsat: Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitiminin Durumu ve Öneriler Araştırma Raporu*, İstanbul.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baran, M., Yılmaz, A. ve Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarında kullanıcı gereksinimleri. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 27-44.
- Büyükekiz, M. (2009). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin resim uygulamalarındaki farklılıklar* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi).
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.
- Emin, O. (2019). Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi Kuzey Makedonya Örneği. M. Yüce, M. Mıynat, A.V. Can ve Ş. Sakarya (Ed.), 5. Uluslararası ekonomi ve iktisat kongresi bildiriler kitabı içinde (s.84-90). 5. *Uluslararası ekonomi ve iktisat kongresi’nde sunulan bildiri*, Bursa.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde " program " geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Gangal, M. ve Öztürk Y. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında istenmeyen davranışlar ve başa çıkma yolları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 7(3), 1100-1118.
- Gülây H. (2011). 5-6 Yaş Çocuklarında Okula Uyum ve Akran İlişkileri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.

- Güzel, N. ve Özyurt, M. (2018). Okul öncesi eğitimi alan çocukların okul olgunluğu düzeylerinin ve okul olgunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 1250-1267.
- Kandır, A. (1999). *Okulöncesi eğitim kurumlarında etkinliklerin planlanması anaokulu, anasınıfı öğretmen el kitabı*, 3. Öğretmen Eğitim Semineri, Turan ofset, 82-92.
- Kaya, Ö. S. ve Akgün, E. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Elementary Education Online*, 15(4), 1311-1324.
- Kılıç Z. (2008), *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitim alan ve almayan birinci sınıf öğrencilerin gelişim becerilerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi).
- Millî Eğitim Bakanlığı (2013). *OÖEP (okul öncesi eğitim programı)*. MEB Yayınları.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1983). *Okul öncesi eğitimi*, Milli Eğitim Basımevi.
- Özen, Ş. (2008). *Okul Öncesi Eğitim ve Aile: Anne ve Babaların Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri (Kars İli Örneği)* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi).
- Özdoğru, G. (2020). Çocuk etkinlikleri ve çocuklardaki etkileri. <https://kadin.com/cocuk-etkinlikleri-ve-cocuklardaki-etkileri> adresinden erişilmiştir.
- Parlakıyıldız, B. (2014). Okulöncesi Eğitim Alan ve Almayan İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Başarılarının Karşılaştırılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 107-124.
- Parlakıyıldız, B. ve Yıldızbaş, F. (2004). Okulöncesi Eğitimde Öğretmenlerin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Uygulamalarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, XIII. Eğitim Bilimleri Kurultayı (6-9 Temmuz)*, 2-3, Malatya.
- T.C. Resmî Gazete. (2022). *2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı yıllık programı* (Sayı. 31994). T.C. Cumhurbaşkanlığı.
- Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Anı Yayıncılık.
- Spencer, M. B., (1999). Social and Cultural Influences on School Adjustment: The Application of an Identity-Focused Cultural Ecological Perspective, *Educational Psychologist*, 34(1), 43-57. [https://doi.org/10.1207/s15326985ep3401\\_4](https://doi.org/10.1207/s15326985ep3401_4)
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Tangüner, D. (2017). *Okul öncesi eğitim almış ve almamış ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeyi ve anksiyete düzeyi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi).
- Yalman D. (2007). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Birinci Sınıf Öğretmenlerinin ve Okul Öncesi Eğitim Almış Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçişte Yaşanan Uyum Sorunlarıyla İlgili Görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi).
- Yoleri, S. ve Tanış, H. M. (2014). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2),130-141.